

Framställning till riksdagen 2020/21:RB2

Riksbanksfullmäktiges förslag till vinstdisposition 2020 med mera

Sammanfattning

I fullmäktiges verksamhetsberättelse för 2020 redovisas övergripande vilka ärenden som behandlades vid fullmäktiges sammanträden (nio tillfällen) under året och vilken information som fullmäktige då fick. Verksamhetsberättelsen beskriver även hur fullmäktige har bedrivit sin kontrollerande funktion.

Enligt 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska riksbanksfullmäktige lämna förslag till riksdagen och Riksrevisionen om hur Riksbankens vinst ska disponeras.

Fullmäktige tillämpar sedan flera år en vinstutdelningsprincip som i korthet innebär att 80 procent av Riksbankens genomsnittliga resultat för de senaste fem åren ska levereras till statskassan. Resultatet beräknas exklusive valutakurs- och guldvärdeeffekter men inklusive de prisseffekter som redovisas på värderegleringskontot i balansräkningen. För 2020 föreslår fullmäktige att 6 800 miljoner kronor levereras in till statskassan.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Förslag till vinstdisposition för 2020.....	4
Fullmäktiges verksamhetsberättelse.....	6
<i>Bilaga</i>	
Beräkning av Riksbankens vinstdisposition 2020.....	11

Förslag till riksdagsbeslut

Riksbankens resultat för 2020 uppgår till –4 273 miljoner kronor. Fullmäktige föreslår att riksdagen fastställer följande förslag till disposition av Riksbankens resultat för räkenskapsåret 2020:

- 6 800 miljoner kronor levereras in till statskassan.
- 13 337 miljoner kronor tas i anspråk ur Riksbankens dispositionsfond.
- 2 264 miljoner kronor avsätts till Riksbankens resultatutjämningsfond.

Fullmäktige föreslår även att inleveransen görs senast en vecka efter riksdagens beslut, lämpligen i samband med att Riksbanken genomför den vecko-visa öppna marknadsoperationen.

Stockholm den 12 februari 2021

På fullmäktiges vägnar

SUSANNE EBERSTEIN

/Maria Svalfors

Susanne Eberstein (ordförande), Michael Lundholm (vice ordförande), Hans Hoff, Hans Birger Ekström, Bo Broman, Marie Granlund, Peter Helander, Ali Esbati, Chris Heister, Mikael Eskilandersson och Caroline Helmersson Olsson har deltagit i beslutet.

Eva Julin och Henrik Gardholm har varit föredragande.

Förslag till vinstdisposition för 2020

I anslutning till sin behandling av Riksbankens förvaltning för 2019 (bet. 2019/20:FiU23) godkände riksdagen riksbanksfullmäktiges förslag att basera vinstdispositionen för året på 1988 års vinstutdelningsprincip med de kompletteringar av principen som har genomförts sedan dess. Principen innebär i korthet att 80 procent av det genomsnittliga resultatet för de senaste fem åren ska levereras in till statskassan. Resultatet beräknas exklusive valutakurs- och guldvärdeeffekter men inklusive de priseffekter som redovisas på värderingskontot i balansräkningen. Valutakurs- och guldvärdeeffekterna samt, i normalfallet, 10 procent av det justerade genomsnittliga resultatet ska avsättas till dispositionsfonden. Det belopp som återstår efter detta ska avsättas till alternativt tas i anspråk ur resultatutjämningsfonden. Om årets resultat är lägre än 10 procent av det justerade genomsnittliga resultatet ska högst ett belopp som motsvarar årets vinst avsättas till dispositionsfonden. För 2020 tillämpar fullmäktige samma beräkningsgrund.

Fullmäktige har fått en redovisning för räkenskapsåret 2020 från direktionen (i enlighet med 10 kap. 3 § lagen [1988:1385] om Sveriges riksbank). Fullmäktige konstaterar att Riksbanken redovisar en förlust för 2020 på 4 273 miljoner kronor. I resultatet ingår en finansiell riskavsättning om 5 000 miljoner kronor som gjorts i syfte att stärka Riksbankens motståndskraft för framtida förluster. I enlighet med 1988 års vinstutdelningsprincip och kompletteringarna av denna görs följande justeringar av resultatet när det inleveransgrundande resultatet beräknas:

- Det redovisade resultatet har påverkats negativt av en valutakursförlust om 13 337 miljoner kronor. Denna förlust exkluderas vid beräkningen vilket medför att det justerade resultatet blir positivt.
- Det redovisade resultatet har inte påverkats av någon guldvärdeeffekt och därför görs heller ingen justering för någon sådan effekt.
- En pridförlust om 1 282 miljoner kronor har bokförts som en priseffektminskning på värderingskontot i balansräkningen. Fullmäktige har inkluderat denna förlust vid beräkningen av vinstdispositionen.

Fullmäktige föreslår enligt redovisningen nedan att 6 800 miljoner kronor levereras in till statskassan.

Valutakursförlusten tas i anspråk ur dispositionsfonden. Eftersom årets resultat är negativt avsätts inte 10 procent av det genomsnittliga justerade resultatet till dispositionsfonden. Eftersom den föreslagna inleveransen justerat med överföringen från dispositionsfonden är lägre än årets redovisade resultat föreslår fullmäktige att skillnaden om 2 264 miljoner kronor avsätts till resultatutjämningsfonden. Beräkningsunderlaget för förslaget till vinstdisposition framgår av bilagan.

Riksrevisionen har i samband med den årliga granskningen av Riksbankens årsredovisning också granskat förslaget till vinstdisposition även om Riksrevisionen inte har någon skyldighet att uttala sig om förslaget i sig. Riksrevisionen har inte noterat några avvikelser från den använda vinstutdelningsprincipen.

Resultatet för 2020 uppgår till –4 273 miljoner kronor. Fullmäktige beslutade den 12 februari 2021 att lämna följande förslag till disposition av Riksbankens vinst:

- 6 800 miljoner kronor levereras in till statskassan.
- 13 337 miljoner kronor tas i anspråk ur Riksbankens dispositionsfond.
- 2 264 miljoner kronor avsätts till Riksbankens resultatutjämningsfond.

Fullmäktige föreslår även att inleveransen görs senast en vecka efter riksdagens beslut, lämpligen i samband med att Riksbanken genomför den veckovisa öppna marknadsoperationen.

Fullmäktiges verksamhetsberättelse

Riksbanksfullmäktige har elva ledamöter och lika många suppleanter. Efter allmänna val utser riksdagen ledamöter och suppleanter för en mandatperiod på fyra år. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Fullmäktige bestod under året av följande ledamöter: Susanne Eberstein (ordförande), Michael Lundholm (vice ordförande), Hans Hoff, Hans Birger Ekström, Bo Broman, Marie Granlund, Peter Helander, Ali Esbati, Chris Heister, Mikael Eskilandersson och Caroline Helmersson Olsson.

Suppleanter under året var Agneta Gille, Jonas Jacobsson Gjørtler, Thomas Strand, Sofia Fölster, Josef Fransson, Mathias Tegnér, Roger Tiefensee, ClasGöran Carlsson, Maria Plass, Sammy Almedal och Agneta Börjesson.

Fullmäktiges uppgifter

Fullmäktige utser ledamöterna i Riksbankens direktion och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Fullmäktige fastställer också Riksbankens arbetsordning som anger Riksbankens övergripande organisation och reglerar vissa lednings- och beslutsfrågor. Fullmäktige beslutar också om utformningen av sedlar och mynt.

Fullmäktige lämnar förslag till riksdagen om hur Riksbankens resultat ska disponeras och yttrar sig till riksdagen i fråga om direktionsledamöternas ansvarsfrihet.

Enligt förarbetena till ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank har fullmäktige dessutom till uppgift att följa och kontrollera hur Riksbanken bedriver sin verksamhet och hur direktionsledamöterna leder verksamheten. Fullmäktiges ordförande och vice ordförande är närvarande och får också yttra sig vid direktionens sammanträden, men de har inte förslags- eller rösträtt. Fullmäktige har även en revisionsfunktion vars arbete utförs av externa konsulter.

Direktionen samråder med fullmäktige om framställningar och formella skrivelser med förslag till riksdagen och regeringen som avser ändringar i författningar eller andra åtgärder från statens sida. Fullmäktige lämnar dessutom remissyttranden inom sitt verksamhetsområde.

Ordföranden och vice ordföranden lämnar vanligtvis två gånger per år en redovisning av fullmäktiges arbete till riksdagens finansutskott.

Fullmäktiges verksamhet under 2020

Fullmäktige sammanträdde vid nio tillfällen under året.

Coronapandemin

Med anledning av coronapandemin aktiverades Riksbankens krisledning tidigt under året. Eftersom Riksbanken följde Folkhälsomyndighetens råd och rekommendationer fick pandemin påverkan även på fullmäktiges arbete. Endast årets två första sammanträden kunde genomföras på vanligt sätt med samtliga deltagare på plats i riksbankshuset. Därefter hölls alla sammanträden genom en kombination av fysiskt deltagande och deltagande digitalt eller via telefon.

Fullmäktige fick vid sina sammanträden under hela perioden information från direktionen och krisledningsgruppen om hur det operativa arbetet anpassats för att begränsa smittspridningen, vilka policyåtgärder direktionen vidtagit för att mildra pandemins effekter på ekonomin samt om läget för kontant-hantering. Fullmäktige framhöll flera gånger under året sin stora uppskattning av det arbete som Riksbanken och dess personal under högt arbetstryck utfört i krisen. Riksbanken har därmed kunnat bidra till att värna svensk ekonomi och lindra de ekonomiska skadorna under den besvärliga situation som Sverige befinner sig i.

Direktionens ledamöter

Vid sitt sammanträde den 2 oktober beslutade fullmäktige att förlänga mandatet för Henry Ohlsson med en mandatperiod på fem år från och med den 12 januari 2021.

Fullmäktige beslutade under året om direktionsledamöternas anställningsvillkor och tog även ställning till deras sidouppdrag.

Framställningar till riksdagen

Under året behandlade fullmäktige flera ärenden om framställningar till riksdagen i samråd med direktionen.

Vid sammanträdena den 7 februari, den 8 maj och den 28 augusti samrådde direktionen med fullmäktige om tre framställningar till riksdagen som rörde frågor om Internationella valutafondens finansiering.

Den 14 februari samrådde direktionen med fullmäktige om en framställning till riksdagen med förslag till ändring i riksbankslagen för att Riksbanken ska få delfinansiera verksamhet vid en innovationshubb som Riksbanken kandiderat för att BIS ska etablera i Sverige.

Fullmäktige beslutade i samtliga fall att de inte hade något att invända mot att Riksbanken skickade dessa framställningar till riksdagen. Riksdagen har sedan beslutat att godkänna framställningarna.

Remissyttranden

Fullmäktige får lämna yttranden över remisser som rör fullmäktiges ansvarsområden. Under året har två remisser besvarats av fullmäktige: Yttrande över

Riksbankskommitténs slutbetänkande En ny riksbankslag (SOU 2019:46) och Yttrande över 2019 års riksdagsöversyn (2020/21:URF1).

Riksbankskommitténs slutbetänkande

Den parlamentariska kommittén med uppdrag att göra en översyn av det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen lämnade sitt slutbetänkande En ny riksbankslag (SOU 2019:46) den 29 november 2019. Fullmäktige och direktionen lämnade i april varsitt yttrande utifrån sina respektive ansvarsområden.

Fullmäktige betonade i sitt yttrande vikten av att principen om en oberoende Riksbank vidmakthålls i den nya riksbankslagen. Fullmäktige framhöll att Riksbankskommittén i stora delar utgått från denna princip, men pekade på att utredningen på ett område har valt en lagteknisk lösning som riskerar att leda till att denna princip urvattnas, nämligen förslaget om en indelning av åtgärder i sådana som avser penningpolitik och sådana som avser finansiell stabilitet. Denna uppdelning får betydelse inte bara för direktionens arbete utan även för granskningen av Riksbanken där fullmäktige föreslås få en utökad roll.

Fullmäktige ställde sig bakom utredningens förslag som rör Riksbankens finansiella ställning, men föreslog vissa ändringar i syfte att säkerställa ett robust ramverk för vinstutdelning och Riksbankens eget kapital. Fullmäktige framförde också synpunkter på hur prisstabilitetsmålet kan preciseras.

Både fullmäktige och direktionen påpekade att såväl utredningen som remissvaren huvudsakligen var skrivna före coronakrisen. När krisen är över och innan beslut om en ny riksbankslag fattas bör det därför prövas, gentemot krisförloppet och de olika åtgärder som då sattes in, om utredningens förslag om begränsningar i Riksbankens handlingsutrymme är rimliga.

2019 års riksdagsöversyn

Fullmäktige beslutade vid sitt sammanträde i december om ett yttrande över betänkandet 2019 års riksdagsöversyn (2020/21:URF1). Fullmäktige behandlade i sitt remissvar endast de förslag i betänkandet som berör fullmäktiges verksamhetsområde: partilösa ledamöters platser i utskotten och beredning av framställningar. Fullmäktige hade inga invändningar mot förslagen men pekade på vissa behov av klargöranden i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Direktionen lämnade samtidigt ett yttrande över förslagen inom sitt ansvarsområde.

Riksbankens Jubileumsfond

Fullmäktige beslutade vid sitt sammanträde den 2 oktober att nominera Jan Häggström för en förnyad mandatperiod som styrelseledamot i Riksbankens Jubileumsfond. Riksdagen utsåg därefter den 14 oktober Jan Häggström till styrelseledamot för perioden den 1 november 2020–19 april 2024.

Uppföljning av direktionens arbete

Fullmäktige utövade en del av sin kontrollerande funktion genom att fullmäktiges ordförande och vice ordförande följde direktionens arbete under året, bland annat genom att utnyttja sin rätt att närvara vid direktionens sammanträden och informella möten.

Fullmäktige granskade även direktionen genom sin revisionsfunktion. KPMG AB har haft uppdraget för fullmäktiges räkning sedan 2019. Fullmäktige fastställer årligen en plan för revisionsfunktionens arbete. Under året rapporterade KPMG sin granskning av direktionens utövande av tjänst och efterlevnaden av arbetsordningen liksom granskningen av direktionsledamöternas ansvarsområden. KPMG fann inte vid någon av dessa granskningar några väsentliga brister.

Fullmäktige fick även information om Riksrevisionens årliga granskning av Riksbankens verksamhet. Riksrevisionen redovisade sina resultat för fullmäktige både inför och i samband med fullmäktiges beslut om förslag till vinstdisposition. När Riksrevisionen slutfört sin granskning fick fullmäktige ta del av revisionsberättelsen.

Därutöver hade ordföranden och vice ordföranden löpande kontakt med Riksbankens internrevision.

Direktionens ledamöter deltog vanligtvis i fullmäktiges sammanträden och redogjorde då regelbundet för viktigare beslut och händelser i Riksbankens verksamhet. De redogjorde exempelvis för den aktuella penningpolitiken och arbetet med att övervaka stabiliteten i det finansiella systemet. Direktionen informerade också om läget på de finansiella marknaderna, såväl i Sverige och Europa som globalt. Information om åtgärder med anledning av coronapandemin var en stående punkt på fullmäktiges agenda. Direktionen informerade även om uppföljningen av Riksbankens tilläggsbidrag till Nobelstiftelsen.

Fullmäktige fick information om det fortsatta arbetet för att kunna ansluta Riksbanken till ECB:s betalningsplattform TIPS liksom om utvecklingen av Projekt e-kronapiloten.

Fullmäktige fick vid ett par tillfällen information om direktionens diskussioner kring finansiella riskavsättningar.

Fullmäktige fick vid ett par tillfällen information om arbetet kring Riksbankens ansökan om att få etablera en innovationshubb i Stockholm i samarbete med Bank for International Settlements (BIS) och några nordiska centralbanker. Riksdagen godkände i september den lagändring som krävs för att Riksbanken ska kunna finansiera en internationell organisations verksamhet. Riksdagen godkände också att Riksbanken under fem år delfinansierar hubben med högst 30 miljoner kronor per år (se även avsnittet Framställningar till riksdagen).

Fullmäktige fick även information om besluten att publicera en ny referensränta och att anta en svensk anpassning av ramverket TIBER-EU (test av cybersäkerhet i en organisation); om nya föreskrifter för inlösen, om två

investeringsärenden liksom om andra frågor kring kontanthantering; om Riksbankens hållbarhetsarbete och om diverse säkerhetsfrågor.

Vidare fick fullmäktige löpande information om uppföljningen av budgeten och verksamhetsplanen, om uppföljningen av finansiella och operativa risker om resultatet i kapitalförvaltningen och om utfallet i övrigt av verksamheten och om internrevisionens verksamhet.

Fullmäktige fick dessutom information om de remissyttranden som direktionen lämnade under året.

De temaluncher som fullmäktige brukar bjudas in till där direktionen ger fördjupad information i olika aktuella verksamhetsfrågor kunde med anledning av coronapandemin endast hållas i samband med fullmäktiges två sammanträden i februari. De teman som då togs upp var penningtvätt respektive Riksbankens budget och kostnadsutveckling ur ett historiskt perspektiv. I samband med sammanträdena i november och december hölls i stället två digitala föredragningar med temat Riksbankens behov av tillväxt i en föränderlig omvärld respektive Riksbankens projekt e-kronapiloten.

Internationella kontakter

I januari gjorde fullmäktige en studieresa till London där Bank of England besöktes och fullmäktige träffade Deputy Governor Sir John Cunliffe. Genom ambassadens försorg fick fullmäktige dessutom en heldag med flera intressanta föredragningar av representanter från tankesmedjorna Centre for European Reform, Institute for Government samt Open Europe; akademiker från National Institute of Economic and Social Research, Centre for European Reform, UK in a Changing Europe samt Economists for Brexit liksom av representanter för City of London Corporation och Confederation of British Industry. Det genomgående temat för dessa föredragningar var brexit och dess konsekvenser för den brittiska ekonomin. Ambassadören hade även bjudit in till en middag med deltagare från främst svenska företag i Storbritannien.

BILAGA 1

Beräkning av Riksbankens vinstdisposition 2020

1 Beräkning av Riksbankens inleverans till staten

Miljoner kronor

Justering av årets resultat

Årets resultat 2020	-4 273
Avgår valutakursförlust	13 337
Tillkommer prisleförlust bokförd i balansräkningen	-1 282
Justerat resultat 2020	7 782

Miljoner kronor

Beräkning av genomsnittligt justerat resultat

Justerat resultat 2016	8 851
Justerat resultat 2017	1 272
Justerat resultat 2018	6 460
Justerat resultat 2019	18 387
Justerat resultat 2020	7 782
Summa justerat resultat för de senaste fem åren	42 752
Genomsnittligt justerat resultat för de senaste fem åren	8 550

Miljoner kronor

Beräkning av inleveransbeloppet

80 % av det genomsnittliga justerade resultatet	6 840
Avrundning till hundratal miljoner kronor	-40
Inleverans 2020	6 800

2 Beräkning av ianspråktagandet ur Riksbankens dispositionsfond

Miljoner kronor

Ur Riksbankens dispositionsfond ianspråktagas

Valutakursförlust	13 337
Summa	13 337

3 Beräkning av avsättning till Riksbankens resultatutjämningsfond*Miljoner kronor*

Avsättning till Riksbankens resultatutjämningsfond	
20 % av det genomsnittliga justerade resultatet	1 710
Prisförlost bokförd i balansräkningen	1 282
Avrundning inleverans	40
Justerat resultat minskat med genomsnittligt resultat	-768
Summa	2 264